

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง

การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน :
กรณีศึกษา กลุ่มตีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
THE APPLICATION OF SUFFICIENCY ECONOMY TO COMMUNITY
ENTERPRISE : THE CASE OF BLACKSMITH GROUP IN
RONGFONG, MUANG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

โดย

พัชราภรณ์ ลิ้มปิอังคนันต์
PATCHARAPORN LIMPIANGKANAN

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา
กลุ่มตีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
THE APPLICATION OF SUFFICIENCY ECONOMY TO COMMUNITY
ENTERPRISE : A CASE OF BLACKSMITH GROUP IN RONGFONG,
MUANG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2552
จำนวน 80,000 บาท

หัวหน้าโครงการ พัทธราภรณ์ ลิ้มปึงคนันต์

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

1 / 1 / 2554

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้จากหลายๆฝ่าย ที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนให้กำลังใจจนงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีและผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่สนับสนุนทุนวิจัย จากงบประมาณปี 2552 จนทำให้งานวิจัยนี้ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

ขอขอบคุณบุคลากรหน่วยงานราชการต่างๆ ในจังหวัดแพร่ ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามตลอดจนให้การสนับสนุนเอกสารต่างๆที่ใช้ในการประกอบในการทำวิจัยและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สำหรับความรักและกำลังใจที่มีให้เสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนๆ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติและเจ้าหน้าที่สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำหรับทุกความช่วยเหลือและกำลังใจที่มีให้และขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งที่ไม่ได้กล่าวมา ณ ที่นี้

พัชราภรณ์ ลิ้มปึงคนันต์

การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน
กรณีศึกษา กลุ่มตีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
THE APPLICATION OF SUFFICIENCY ECONOMY TO COMMUNITY
ENTERPRISE : THE CASE OF BLACKSMITH GROUP IN
RONGFONG, MUANG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

นางสาวพัชราภรณ์ ลิ้มปิอังคนันต์
Miss Patcharaporn Limpiangkanan

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ – แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มตีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงเพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ และเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่สามารถผ่านวิกฤติเศรษฐกิจมาได้ล้วนมีจุดเน้นในสี่ประเด็นหลัก คือ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินความสามารถในการบริหารจัดการ และค่อยๆ ขยายตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการค้นพบครั้งนี้ คือ ในช่วงที่เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจวิสาหกิจชุมชนได้ค่าอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาจากหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ดัชนีที่มีส่วนช่วยดึงให้ค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ก็คือ แผนปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบงานและการแก้ไขด้านขนาดการผลิต การแก้ไขปัญหาสินค้าคงคลัง ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในข้อที่ว่า มีขนาดการผลิตที่

เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจกับลูกค้า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องและแรงงานที่เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ว่า ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบกิจการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค แรงงานหรือลูกค้า ตลอดจนผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

แต่เมื่อวิกฤติทางเศรษฐกิจผ่านไปแล้ว คะแนนที่วัดจากการดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงลดลงเป็น C+ คือ ดีกว่า พอใช้นิดหน่อย แต่ก็มีจุดเด่นที่อุตสาหกรรมเน้นการใช้เทคโนโลยีที่ถูกหลักวิชาการและราคาถูก โดยได้คะแนนเฉลี่ย B โดยที่ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ย B- เนื่องจากไม่มีโอกาสที่จะปรับปรุงในเรื่องนี้ขณะเดียวกัน ปัจจัยที่ทำให้คะแนนลดลง ก็คือขนาดการผลิตที่เหมาะสม ซึ่งในช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจมีการปรับตัวอย่างมากจนได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า B แต่เมื่อภาวะการณ์เริ่มเข้าสู่ปกติ คะแนนในเรื่องนี้ ลดลงเหลือ C+ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความพยายามจะขยายกิจการโดยมุ่งหวังจะลดต้นทุนต่อหน่วยลงมา แต่อาจจะไม่ได้พิจารณาความสามารถในการบริหารจัดการเท่าที่ควร

ปัจจัยที่ผู้ให้คะแนนตำหนิอีกสองปัจจัย คือ ไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก ได้คะแนนระดับ C เพราะถึงแม้จะเห็นด้วยกับการไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก แต่การแสวงหากำไรเมื่อมีโอกาสขยายกิจการได้เร็วก็เป็นสิ่งจำเป็น ปัจจัยที่ผู้ให้คะแนนอีกปัจจัยหนึ่งในภาวะเศรษฐกิจเริ่มปรับตัวดีขึ้น คือ การประเมินข้อ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค ผู้จำหน่ายวัตถุดิบและแรงงาน ได้คะแนน C

ABSTRACT

The purposes of this study are to study the factor that may use in the crisis economic and propose suggestive solution to strongly community enterprise.

The results indicate that the community enterprise who can pass the crisis economic that they use 4 major factor : 1) Use suitable technology , reasonable price but principle of study, 2) Use all material economy and effective, 3) economy of scale reasonable to manage and the lower financial risk especially manage the business risk and slowly growth.

The important thing that finding in this study is the community enterprise in the financial crisis is good when decision by sufficiency economy principle. The Indicator that high point to use is the operation plan about working system and adjust about the economy of scale, the solve of the inventory problems that compare with sufficiency economy principle : economy of scale reasonable to manage , honest in business.

After financial crisis , Score of operation decrease from B to C+ because use suitable technology principle of study, reasonable price . In the situation in the financial crisis period , Another principle they use economic of scale. In this different from the crisis they want to be growth by decrease cost per unit but they can't manage it. Another two factors that may effect is not have short run profit but if it's opportunity to be profit they can growth, and to be honest to supplier customer and labour.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	2
ประโยชน์ที่ได้รับ	2
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	4
แนวคิดวิสาหกิจชุมชน	16
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ระเบียบวิธีการวิจัย	26
แหล่งข้อมูล	26
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	27
ขอบเขตประชากร	27
การรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	29
บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล	
ปัจจัยที่ช่วยให้อยู่รอดในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	46
อภิปรายผล	48
ข้อค้นพบ	49
ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	50
บรรณานุกรม	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	31
2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	31
3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	32
4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสาขาวิชาการศึกษา	32
5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับตำแหน่ง	33
6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าว (ที่เกี่ยวกับงานด้านการบัญชีของหน่วยงาน)	33
7 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบ GFMIS ด้านทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	34
8 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบ GFMIS ด้านข้อมูลนำเข้า	35
9 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบ GFMIS ด้านการประมวลผลข้อมูล	36
10 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบ GFMIS ด้านผลลัพธ์ข้อมูล	37
11 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่ ด้านทั่วไป	38
12 แสดงจำนวนและร้อยละและค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่ ด้านข้อมูลนำเข้า	41
13 แสดงจำนวนและร้อยละและค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่ ด้านการประมวลผลข้อมูล	42
14 แสดงจำนวนและร้อยละและค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่ ด้านผลลัพธ์	43
15 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่ ด้านทั่วไป จำแนกตามระดับการศึกษา	45
16 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการในจังหวัดแพร่ ด้านการนำข้อมูล (Input) จำแนกตามระดับการศึกษา	47

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการ ในจังหวัดแพร่ ด้านการประมวลผลข้อมูล จำแนกตามระดับการศึกษา	50
18 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการ ในจังหวัดแพร่ ด้านผลลัพธ์ข้อมูล จำแนกตามระดับการศึกษา	52
19 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงาน ราชการในจังหวัดแพร่ ปัญหาด้านทั่วไป จำแนกตามสาขาการศึกษา	54
20 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงาน ราชการใน จังหวัดแพร่ ด้านการนำเข้าข้อมูล (Input) จำแนกตามสาขาการศึกษา	56
21 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการใน จังหวัดแพร่ ด้านการนำเข้าข้อมูล (Input) จำแนกตามสาขาการศึกษา	58
22 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงาน ราชการในจังหวัดแพร่ ด้านผลลัพธ์ข้อมูล (Output) จำแนกตามสาขาการศึกษา	60
23 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการ ในจังหวัดแพร่ ด้านทั่วไป จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	61
24 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการใน จังหวัดแพร่ ด้านการนำเข้าข้อมูล (Input) จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	64
25 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการ ในจังหวัดแพร่ ด้านการประมวลผลข้อมูล (Process) จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	67
26 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการ ในจังหวัดแพร่ ด้านผลลัพธ์ข้อมูล (Output) จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	69
27 แสดงร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ GFMS ด้านทั่วไป ด้านการนำเข้าข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล และด้านผลลัพธ์ข้อมูล	72
28 ปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMS ของหน่วยงานราชการ ด้านทั่วไป ด้านการ นำเข้าข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล และด้านผลลัพธ์ข้อมูล	73

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
29 ปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการ ด้านทั่วไป ด้านการนำเข้าข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล และด้านผลลัพธ์ข้อมูล จำแนกตามระดับการศึกษา	74
30 ปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการ ด้านทั่วไป ด้านการนำเข้าข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านผลลัพธ์ข้อมูล จำแนกตามสาขาการศึกษา	75
31 ปัญหาการจัดทำบัญชีตามระบบ GFMIS ของหน่วยงานราชการ ด้านทั่วไป ด้านการนำเข้าข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านผลลัพธ์ข้อมูล จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศในอดีต มุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) เป็นหลักสำคัญ มีอัตราการเติบโตในภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม การพัฒนาดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องตกอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นผลให้คนไทยหลงกระแส เกิดความเชื่อว่า การพัฒนาที่ผ่านมาได้นำพาประเทศเข้าสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ตามแนวคิดของชาติตะวันตก จนหลงลืมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย ทุนทางสังคม (social capital) วิถีชีวิต และความเป็นชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนทุกระดับต้องประสบปัญหาต่างมากมาย ซึ่งปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับประชาชนระดับรากหญ้า คือ ปัญหาความยากจน ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบที่ขยายวงกว้างสู่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งเป็นประชาชนในภาคเกษตรกรรม ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจน ก็คือ ปัญหาความแออัดของเมืองใหญ่ และเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 โดยขยายวงกว้างไปทั่วภูมิภาคเอเชีย

ประเทศไทยได้ปรับทิศทางการพัฒนาประเทศใหม่ โดยน้อมนำพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยรัฐบาลมีแนวนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าอย่างต่อเนื่องให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระดับบนและล่าง เพื่อให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวของเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่น สู่ระดับภูมิภาค ระดับชาติและระดับสากล แนวนโยบายดังกล่าวยังขาดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชุมชนสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกได้ และยังขาดการพัฒนาทุนภูมิปัญญาในหลายๆ ด้านด้วย

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2517 และต่อมาทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นวิกฤติและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลก

“พอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และต่อมาได้มีการศึกษาและถ่ายทอดเป็นหลักการให้ยึดเป็นกรอบความคิดร่วมกัน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจตรงกันได้ ดังนี้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทางสายกลางที่ประกอบด้วย 3 ลักษณะสำคัญที่ต้องมีควบคู่กันไป ได้แก่

1. ความพอประมาณ (ไม่เกินตัว)
2. ความมีเหตุผล (ใช้ความรู้ ไม่ใช่อารมณ์)
3. ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (ยึดหลักป้องกันดีกว่าแก้ไข)

ทั้งนี้ต้องประกอบไปด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่

1. เงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ไม่มุ่งตามตำราอย่างเดียว ต้องมีการทดลอง วิจัยค้นคว้า ระมัดระวังในการใช้ความรู้)
2. เงื่อนไขคุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน)

แต่เมื่อได้พระราชทานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปแล้ว พลชนิกกรเป็นจำนวนมากไม่สามารถเข้าใจถึงรูปธรรมในการนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลได้จริง จึงเกิดความสับสนและหันไปยึดแนวคิดทฤษฎีใหม่ ซึ่งอ้างอิงมาจากแนวคิดของชาติตะวันตก นั่นคือ การเน้นประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก เพราะมีความเชื่อว่า ถ้าหากทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน สังคมมีโภคทรัพย์มากขึ้น ทุกคนก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเอง ซึ่งมีรูปธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน และเกิดมีคำถามว่า ในเมื่อประเทศไทยได้พัฒนาอุตสาหกรรมและบริการก้าวหน้าไปมากแล้ว จนถึงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจากภาคอุตสาหกรรมและบริการรวมกันเป็นเกือบร้อยละ 90 ของมูลค่าทั้งหมด อีกทั้งการส่งออกสินค้าหัตถอุตสาหกรรมก็สูงกว่า ร้อยละ 60 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดอยู่แล้ว จะใช้ทฤษฎีใหม่ที่มีรูปธรรมที่ชัดเจนสำหรับพลชนิกกรในภาคชนบทและการทำการเกษตรได้เป็นอย่างดีให้เข้ากับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้อย่างไร

ความสับสนดังกล่าวเกิดจากความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในสองประเด็นใหญ่ ประเด็นแรกนั้นเป็นความไม่เข้าใจว่า ทฤษฎีใหม่นั้นเป็นเพียงรูปธรรมของกิจกรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยเฉพาะภาคการเกษตรและในชนบท และอีกประเด็นหนึ่ง เกิดจากความไม่สามารถเข้าใจได้ว่า ประชาชนในชนบทจะประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

จากความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในประเด็นหลังนี้ จึงเกิดแนวคิดในการจัดทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิสาหกิจชุมชนเป็นตัวอย่างในการศึกษา เพราะถ้าสามารถประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับวิสาหกิจชุมชนได้ ก็อาจใช้หลักการนี้นำไปประยุกต์เข้ากับภาคเศรษฐกิจอื่นๆทั้งหมดได้ ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม บริหาร การเงิน การท่องเที่ยว และพลังงาน ซึ่งเป็นการเน้นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในทุกกรณี

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ
- 1.2.2 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจชุมชน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1.3.1 ได้แนวทางที่ช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ
- 1.3.2 สามารถประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงใช้กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน และเป็นตัวอย่างแก่วิสาหกิจชุมชนอื่นได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

1.4 นิยามศัพท์

1.4.1 **วิสาหกิจชุมชน** หมายถึง กิจกรรมทางธุรกิจของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อการบริโภคและเน้นการจำหน่ายเป็นการสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัวและชุมชน ซึ่งดำเนินการโดยคณะบุคคลที่รวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้และเป็นการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

1.4.2 **ความพอเพียง** หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

1.4.3. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** คือ ทางสายกลางที่ประกอบด้วย 3 ลักษณะสำคัญ ที่ต้องมีความคู่กันไป ได้แก่

- 1.4.3.1. ความพอประมาณ (ไม่เกินตัว)
- 1.4.3.2. ความมีเหตุผล (ใช้ความรู้ ไม่ใช่อารมณ์)
- 1.4.3.3. ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (ยึดหลักป้องกันดีกว่าแก้ไข)

1.4.4. **ชุมชน** หมายถึง ชุมชนบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษา เรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดและทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 ประวัติ ความเป็นมาของ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและการกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกลืมเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและ

ความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (18 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานานกว่า 35 ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่มีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พอกินอยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกินอยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517)

พระบรมราโชวาทนี้ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอาจเกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่งหมายถึง แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม นำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือ ทำให้ประชาชน

ในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป
ทรงเตือนเรื่องพอมีพอกิน ตั้งแต่ปี 2517 คือ เมื่อ 35 กว่าปีที่แล้ว แต่ทิศทางการพัฒนามิได้เปลี่ยนแปลง

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” (4 ธันวาคม 2541)

เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง

2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

“...เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาของเศรษฐกิจ การที่ต้องใช้รถไถต้องไปซื้อ เราต้องใช้ต้องหาเงินมาสำหรับซื้อน้ำมันสำหรับรถไถ เกลารถไถเก่าเราต้องยิงซ่อมแซม แต่เวลาใช้นั้นเราก็ต้องป้อนน้ำมันให้เป็นอาหาร เสร็จแล้วมันคายควัน ควันเราสูดเข้าไปแล้วก็ปวดหัว ส่วนควายเวลาเราใช้เราก็ต้องป้อนอาหาร ต้องให้หญ้าให้อาหารมันกิน แต่มันคายออกมา ที่มันคายออกมาก็เป็นปุ๋ย แล้วก็ใช้ได้สำหรับให้ที่ดินของเราไม่เสีย...”

พระราชดำรัส เนื่องในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ศาลาดุสิดาลัย
วันที่ 9 พฤษภาคม 2529

“...เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเราเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมากก็จะมีแต่ถอยกลับ ประเทศเหล่านั้นที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลังและถอยหลังอย่างน่ากลัว แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบเรียกว่าแบบคนจน แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป

ทำอย่างมีสามัคคีนี้แหละคือเมตตา กัน จะอยู่ได้ตลอดไป...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2534

“...ตามปกติคนเราชอบดูสถานการณ์ในทางดี ที่เขาเรียกว่าถึงผลเลิศ ก็เห็นว่าประเทศไทย เราเนื่อก้าวหน้าดี การเงินการอุตสาหกรรมการค้าดี มีกำไร อีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมลงไปส่วนใหญ่ ทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินเท่านั้นๆ มีการกู้เท่านั้นๆ หมายความว่าเศรษฐกิจก้าวหน้า แล้วก็ประเทศก็เจริญมีหวังว่าจะเป็นมหาอำนาจ ขอโทษเลยต้องเตือนเขาว่า จริงตัวเลขาดี แต่ว่าถ้าเราไม่ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนนั้นไม่มีทาง...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2536

“...เดี๋ยวนี้ประเทศไทยก็ยังอยู่ดีพอสมควร ใช้คำว่า พอสมควร เพราะเดี๋ยวมีคนเห็นว่ามีคนจน คนเดือดร้อน จำนวนมากพอสมควร แต่ใช้คำว่า พอสมควรนี้ หมายความว่าตามอัตราภาพ.”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...ที่เป็นห่วงนั้น เพราะแม้ในเวลา 2 ปี ที่เป็นปีกาญจนาภิเษกก็ได้เห็นสิ่งที่ทำให้เห็นได้ว่า ประชาชนยังมีความเดือดร้อนมาก และมีสิ่งที่ควรจะแก้ไขและดำเนินการต่อไปทุกด้าน มีภัยจากธรรมชาติกระหน่ำ ภัยธรรมชาติที่เราคงสามารถที่จะบรรเทาได้หรือแก้ไขได้ เพียงแต่ว่าต้องใช้เวลาพอใช้ มีภัยที่มาจากจิตใจของคน ซึ่งก็แก้ไขได้เหมือนกัน แต่ว่ายากกว่าภัยธรรมชาติ ธรรมชาตินั้นเป็นสิ่งนอกกายเรา แต่นิสัยใจคอของคนเป็นสิ่งที่อยู่ข้างใน อันนี้ก็เป็นข้อหนึ่งที่ยากให้จัดการให้มีความเรียบร้อย แต่ก็ไม่หมดหวัง...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539

“...การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2539.

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และ

ประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541

“...พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศไทยมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมิใช่ของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541

“...ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ เรามีเครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขั้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี่เป็นสิ่งทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...”

พระราชดำรัส ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“...โครงการต่างๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ ต้องมีความสอดคล้องกันดีที่ไม่ใช่เหมือนทฤษฎีใหม่ ที่ใช้ที่ดินเพียง 15 ไร่ และสามารถที่จะปลูกข้าวพอกิน กิจการนี้ใหญ่กว่า แต่ก็ยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน คนไม่เข้าใจว่ากิจการใหญ่ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสักก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน เขานึกว่าเป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ห่างไกลจากเศรษฐกิจพอเพียง แต่ที่จริงแล้ว เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน...”

พระราชดำรัส ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียงความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือทำจากรายได้ 200-300 บาท ขึ้นไปเป็นสองหมื่น สามหมื่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียง คือทำเป็น Self-Sufficiency มันไม่ใช่ความหมายไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิดคือเป็น Self-Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดูทีวี ก็ควรให้เขามีดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อทีวีดู เขาต้องการดูเพื่อความสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกลๆ ที่ฉันไป เขามีทีวีดูแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้น มีทีวีเขาฟุ่มเฟือย

เปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัดสุทไผ่ และยังใส่เนคไทเวอร์ซาเซ อันนี้ก็เกินไป...”

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล 17 มกราคม 2544

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

หลักการพิจารณาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อ ความมั่นคง และ ความยั่งยืน ของการพัฒนา
- คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
- คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้
 - ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่ มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการ บริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
 - ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความ พอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
 - การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับ ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึง ความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

- เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้ง ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

- แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภค ภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความว่า การกระเบียดกระเสียรจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มเพี้ยงได้เป็นครั้งคราวตามอัตภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาค

อสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้ แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการใช้ชีวิต
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่ คือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรินี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่มักประสบปัญหาทั้งภัยธรรมชาติและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำการเกษตรให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก

ความเสี่ยงที่เกษตรกร มักพบเป็นประจำ ประกอบด้วย

1. ความเสี่ยงด้านราคาสินค้าเกษตร
2. ความเสี่ยงในราคาและการพึ่งพาปัจจัยการผลิตสมัยใหม่จากต่างประเทศ

3. ความเสี่ยงด้านน้ำ ฝนทิ้งช่วง ฝนแล้ง

4. ภัยธรรมชาติอื่นๆ และโรคระบาด

5. ความเสี่ยงด้านแบบแผนการผลิต

- ความเสี่ยงด้านโรคและศัตรูพืช

- ความเสี่ยงด้านการขาดแคลนแรงงาน

- ความเสี่ยงด้านหนี้สินและการสูญเสียที่ดิน

ทฤษฎีใหม่ จึงเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารการจัดการที่ดิน

และน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทฤษฎีใหม่

ความสำคัญของทฤษฎีใหม่

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณโดยใช้หลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสมตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

ให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง

พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และพืชน้ำต่างๆ

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย

พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และโรงเรียน
อื่นๆ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

(1) การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซดปรุพาน ฯลฯ)

- เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต โดยเริ่ม ตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปลูก การจัดหา น้ำ และอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)

- เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่างๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์ สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) การเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

- ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

(4) สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

- แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

(5) การศึกษา (โรงเรียนทุนการศึกษา)

- ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา

- ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว โดยกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ องค์การเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนา ก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือ บริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

หลักการและแนวทางสำคัญ

1. เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำนองเดียวกับการ “ลงแขก” แบบดั้งเดิมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานด้วย
2. เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้น จึงประมาณว่าครอบครัวหนึ่งทำนาประมาณ 5 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เพื่อยึดหลักพึ่งตนเองได้อย่างมีอิสระภาพ
3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะเพาะปลูกได้ตลอดปี ทั้งนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ ฉะนั้น เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่ หรือไม้ผลอีก 5 ไร่ (รวมเป็น 10 ไร่) จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี

ดังนั้น หากตั้งสมมติฐานว่า มีพื้นที่ 5 ไร่ ก็จะสามารถกำหนดสูตรคร่าวๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

- นาข้าว 5 ไร่
- พืชไร่ พืชสวน 5 ไร่
- สระน้ำ 3 ไร่ ขุดลึก 4 เมตร จุน้ำได้ประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นปริมาณน้ำที่เพียงพอที่จะสำรองไว้ใช้ยามฤดูแล้ง
- ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 2 ไร่

รวมทั้งหมด 15 ไร่

แต่ทั้งนี้ ขนาดของสระเก็บน้ำขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม ดังนี้

- ถ้าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรอาศัยน้ำฝน สระน้ำควรมีลักษณะลึก เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำระเหยได้มากเกินไป ซึ่งจะทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

- ถ้าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทาน สระน้ำอาจมีลักษณะลึก หรือตื้น และแคบ หรือกว้างก็ได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม เพราะสามารถมีน้ำมาเติมอยู่เรื่อยๆ

การมีสระเก็บน้ำก็เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างสม่ำเสมอทั้งปี (ทรงเรียกว่า Regulator หมายถึงการควบคุมให้ดี มีระบบน้ำหมุนเวียนใช้เพื่อการเกษตรได้โดยตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าแล้งและระยะฝนทิ้งช่วง แต่มิได้หมายความว่า เกษตรกรจะสามารถปลูกข้าวนาปรังได้ เพราะหากน้ำในสระเก็บน้ำไม่พอ ในกรณีมีเขื่อนอยู่บริเวณใกล้เคียงก็อาจจะต้องสูบน้ำมาจากเขื่อน ซึ่งจะทำให้หน้าในเขื่อนหมดได้ แต่เกษตรกรควรทำนาในหน้าฝน และเมื่อถึงฤดูแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงให้เกษตรกรใช้น้ำที่เก็บตุนนั้น ให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตรอย่างสูงสุด โดยพิจารณาปลูกพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาล เพื่อจะได้มีผลผลิตอื่นๆ ไว้บริโภคและสามารถนำไปขายได้ตลอดทั้งปี

4. การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราการถือครองที่ดินถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่านี้ หรือมากกว่านี้ ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 เป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้ กล่าวคือ

ร้อยละ 30 ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเจด ฯลฯ ได้ด้วย) บนสระอาจสร้างเล้าไก่และบนขอบสระน้ำอาจปลูกไม้ยืนต้นที่ไม่ใช้น้ำมาก โดยรอบได้

ร้อยละ 30 ส่วนที่สอง ทำนา

ร้อยละ 30 ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้เพื่อเป็นเชื้อฟืน ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น)

ร้อยละ 10 สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ (ทางเดิน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตร หรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝน และ

สภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุก หรือพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมาเติมสระได้ต่อเนื่อง ก็อาจลดขนาดของบ่อ หรือสระเก็บน้ำให้เล็กลง เพื่อเก็บพื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้

5. การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่ มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น เกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย และที่สำคัญ คือ ราคการลงทุนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขุดสระน้ำ เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนราชการ มูลนิธิ และเอกชน

6. ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็นดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหากเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่างๆ ในภายหลัง โดยนำมาเกลี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี หรืออาจนำมาถมทำขอบสระน้ำ หรือยกทรงสำหรับปลูกไม้ผลก็ได้ ประโยชน์อีกทางหนึ่ง

ตัวอย่างพืชที่ควรปลูกและสัตว์ที่ควรเลี้ยง

ไม้ผลและผักยืนต้น : มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ละมุด ส้ม กลั้ว น้อยหน่า มะละกอ กะท้อน แคนกัน มะรุม สะเดา ขี้เหล็ก กระถิน ฯลฯ

ผักล้มลุกและดอกไม้ : มันเทศ เผือก ถั่วฝักยาว มะเขือ มะลิ ดาวเรือง บานไม่รู้โรย กุหลาบ รัก และช่อนกลี เป็นต้น

เห็ด : เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป๋าฮื้อ เป็นต้น

สมุนไพรและเครื่องเทศ : หนาม พญานาค พริกไทย บุก บัวบก มะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝก และพืชผักบางชนิด เช่น กะเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น

ไม้ใช้สอยและเชื้อเพลิง : ไม้ มะพร้าว ตาล กระถินณรงค์ มะขามเทศ สะแก ทองหลาง จามจุรี กระถิน สะเดา ขี้เหล็ก ประดู่ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น

พืชไร่ : ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มันสำปะหลัง ละหุ่ง นุ่น เป็นต้น พืชไร่หลายชนิดอาจเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ และจำหน่ายเป็นพืชประเภทผักได้ และมีราคาดีกว่าเก็บเมื่อแก่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย และมันสำปะหลัง

พืชบำรุงดินและพืชคลุมดิน : ถั่วมะแฮะ ถั่วฮามาต้า โสนแอฟริกัน โสนพื้นเมือง ปอเทือง ถั่วพุ่ม ขี้เหล็ก กระถิน รวมทั้งถั่วเขียวและถั่วพุ่ม เป็นต้น และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไถกลบลงไปเพื่อบำรุงดินได้

หมายเหตุ : พืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งชนิด และการเลือกปลูกพืชควรเน้นพืชยืนต้นด้วย เพราะการดูแลรักษาในระยะหลังจะลดน้อยลง มีผลผลิตทยอยออกตลอดปี ควรเลือกพืชยืนต้นชนิดต่างๆ กัน ให้ความร่มเย็นและชุ่มชื้นกับที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และควรเลือกต้นไม้

ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ เช่น ไม่ควรปลูกยูคาลิปตัสบริเวณขอบสระ ควรเป็นไม้ผลแทน เป็นต้น

สัตว์เลี้ยงอื่นๆ ได้แก่

สัตว์น้ำ : ปลาไน ปลานิล ปลาดุก เพื่อบริโภคเป็นอาหารเสริมประเภทโปรตีน และยังสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ในบางพื้นที่สามารถเลี้ยงกบได้

สุกร หรือ ไก่ เลี้ยงบนขอบสระน้ำ ทั้งนี้ มูลสุกรและไก่สามารถนำมาเป็นอาหารปลา บางแห่งอาจเลี้ยงเป็ดได้

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

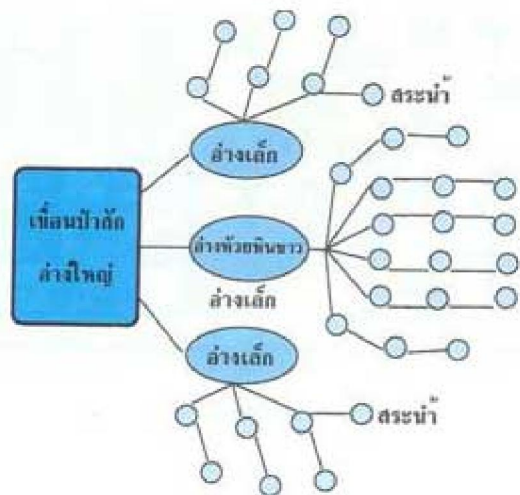
1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่างๆ ที่ใช้น้ำน้อยได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัย เกษตรกรสามารถที่จะฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากนัก ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

ทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินการโดยอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำฝน จะอยู่ในลักษณะ “หมิ่นเหม่” เพราะหากปีใดฝนน้อย น้ำอาจจะไม่เพียงพอ ฉะนั้น การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องมีสระเก็บกักน้ำที่มีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยการมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่น กรณีของการทดลองที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี

ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

อ่างใหญ่ เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็ก เต็มสระน้ำ

จากภาพ วงกลมเล็ก คือสระน้ำที่เกษตรกรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่ เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรสามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ และหากน้ำในสระน้ำไม่เพียงพอก็ขอรับน้ำจากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อทางท่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลง ซึ่งจะช่วยให้อ่างเก็บน้ำมีน้ำใช้ตลอดปี

กรณีที่เกษตรกรใช้น้ำกันมาก อ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็อาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ก็สามารถใช้วิธีการผันน้ำจากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ (อ่างใหญ่) ต่อลงมายังอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็จะช่วยให้มีปริมาณน้ำมาเติมในสระของเกษตรกรพอตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องเสียงบประมาณ

ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถทำให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด จากระบบส่งท่อเปิดผ่านไปตามแปลงไร่นาต่างๆ ถึง 3-5 เท่า เพราะยามหน้าฝน นอกจากจะมีน้ำในอ่างเก็บน้ำแล้ว ยังมีน้ำในสระของราษฎรเก็บไว้พร้อมกันด้วย ทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มอย่างมหาศาล น้ำในอ่างที่ต่อมาสู่สระจะทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำสำรองคอยเติมเท่านั้นเอง

1. การปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต
2. การกำหนดขนาดการผลิต
3. การวางระบบการขายเพื่อผลกำไรระยะสั้นและระยะยาวของธุรกิจ
4. ลักษณะความสัมพันธ์กับลูกค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแรงงานที่อยู่ในกระบวนการผลิต
5. การบริหารการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อ
6. การบริหารความเสี่ยงทางการตลาดและการจัดการผลิต

7. การปรับปรุงแผนการตลาดในระดับต่างๆ
8. การควบคุมสินค้าคงคลัง
9. การแก้ไขกระบวนการจัดซื้อ
10. การขยายงานฝ่าย/แผนกวิจัยพัฒนาในหน่วยงาน
11. การจัดทำแผนปฏิบัติการที่แก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ
12. วิธีดำเนินการเพื่อรักษาสภาพคล่อง
13. การแก้ไขงานส่งเสริมการขายที่ทำให้ผ่านวิกฤติมาได้

จากการประมวลพระราชดำริในรูปเอกสารทางราชการและตัวอย่างที่ทรง
ดำเนินงานที่มีทั้งหมดมาศึกษา สามารถสรุปแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม นั่นคือ เทคโนโลยีที่มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ
2. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ
3. ไม่โลกเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
4. เน้นความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่าย
วัตถุดิบ และแรงงาน
5. เน้นการกระจายความเสี่ยงจากการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและ/หรือ มี
ความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ (down side risk management) โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่
ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการ
7. เน้นการตอบสนองตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาด
ต่างประเทศ ตามลำดับ เป็นหลัก

ปัจจัยเหล่านี้ จะช่วยให้วิสาหกิจสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงในระยะยาว
เพื่อพัฒนาเป็นตัวชี้วัดและกำหนดเป็นเกณฑ์หรือสร้างมุมมอง แทนเน้นปัจจัยด้านการเงินแต่เพียง
อย่างเดียว ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจะเป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศต่อไป

2.1.2 แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise)

หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดย คณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น นิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของ ครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

ความหมายของวิสาหกิจชุมชนโดยสรุป คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ “ทุนของ ชุมชน” อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง

“ทุนของชุมชน” ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่เป็นน้องไว้ใจกัน)

ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน มีองค์ประกอบอย่างน้อย 7 ประการ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานใน ชุมชน เป็นหลัก
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนใน เครือข่าย

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ความเป็นมา

ในชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้าอยู่มากมาย ซึ่งเป็น ธุรกิจที่ยังมีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) หรือสหกรณ์ แต่เป็นธุรกิจที่

สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจในระดับนี้ยังมีปัญหาที่ประสบอยู่ คือ

1. ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ
2. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและความต้องการไม่ชัดเจน

หลักการ

เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร

1. **ระดับปฐมภูมิ** ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม การร่วมมือกันในกลุ่มชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
2. **ระดับสูงขึ้น** ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจและความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป
3. **การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน** รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชนต่อเกษตรกร

1. การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคง ได้รับการรับรองตามกฎหมาย
2. การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

3. ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

ทฤษฎีชุมชน และชุมชนเข้มแข็ง

เป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้เพื่อกำหนดกรอบความคิด ในการวิเคราะห์ และอธิบายถึงชุมชนเข้มแข็งว่า ในเบื้องต้นผู้ศึกษาควรจะต้องรู้ถึงการจำแนกความหมายของคำว่า "ชุมชน" จากมุมมองที่แตกต่างกันก่อนซึ่งในที่นี้สรุปได้ว่า ชุมชนแยกเป็น 4 ประเภทใหญ่ คือ

1. ชุมชนหมู่บ้านในฐานะที่เป็นหน่วยของการปกครอง
2. ชุมชนในฐานะที่เป็นขบวนการทางสังคม
3. ชุมชนแนวนมนุษยนิยม
4. ชุมชนรูปแบบใหม่ในฐานะที่เป็นชุมชนเสมือนจริง

เมื่อทราบถึงประเภทของชุมชนแล้วจึงค่อยกำหนดกรอบความคิดการวิเคราะห์เพื่อนำมาอธิบายถึงรูปแบบและปัจจัยของชุมชนเข้มแข็งต่อไป.

ทฤษฎีใหม่ภายใต้กรอบแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่นี้ เป็นทฤษฎีตามแนวพระราชดำริขององค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ได้ทรงแนะนำให้พสกนิกรของพระองค์จงอยู่กันอย่างพอเพียง แนวคิดนี้คือสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยมานานหลายร้อยปีแล้วก่อนที่จะถึงยุคอุตสาหกรรมนำชาติ ซึ่งทำให้ประเทศไทยประสบกับความล้มละลายทางเศรษฐกิจมาจนถึงทุกวันนี้ ทฤษฎีใหม่ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

1. ให้การเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน ขนาดเล็กภายใต้การบริหารจัดการตามสูตร

30:30:30:10

2. หลังจากที่ได้เกษตรกรดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 ได้ผลแล้วจะต้องรวมตัวกันในรูปแบบของกลุ่มหรือสหกรณ์ด้วยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน

3. ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน จัดตั้งโรงสี สหกรณ์ ร่วมลงทุน และพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมกับตัวเอง คือไม่ทำเกินตัวพอมีพอกินพึ่งพาตนเองได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านการผลิตของครอบครัว

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

งานนิเทศน์ศึกษาของ ไว จามรมาน (2542 : 227) ศึกษางานวิจัยอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย นอกจากจะระบุว่า ตลาดเป็นปัญหาสำคัญแล้วยังมีการระบุว่าผู้ประกอบการ การผลิต แรงงาน วัตถุดิบ เทคโนโลยี การเงินและสินเชื่อ ล้วนเป็นปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรมดังกล่าว ในช่วงที่ภาคธุรกิจส่งออกของไทยเป็นไปด้วยดี ไม่มีงานวิจัยของผู้ใดที่จะชี้ให้เห็นปัญหาเช่นนี้ เพราะถ้าชี้ปัญหานี้ อาจจะถูกโต้กลับด้วยข้อเท็จจริงในขณะนั้นที่ไม่มีปัญหาอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านการตลาด และเมื่อตลาดไม่เป็นปัญหา ปัญหาอื่นๆก็น่าจะเป็นปัญหาสำคัญ งานวิจัยของ TDRI (2533) จึงชี้ประเด็นไปที่ภาวการณ์กระจุกตัวของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นหลัก

สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย (2542) ระบุว่า อุตสาหกรรมในท้องถิ่นบางประเภทมีศักยภาพเติบโตเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้ แต่ต้องเผชิญกับอุปสงค์ในท้องถิ่นต่ำ เนื่องจากอำนาจซื้อต่ำหรือประสบกับการแข่งขันจากอุตสาหกรรมที่มาจากท้องถิ่นอื่น หรือสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการแข่งขันและต้องเลิกล้มกิจการไปในที่สุด สมศักดิ์จึงสรุปได้ว่า การขยายตัวของอุตสาหกรรมเหล่านี้จะเป็นไปได้ก็ด้วยการเพิ่มขึ้นของความต้องการสินค้าภายในท้องถิ่นเท่านั้น ส่วนปัญหาการขาดแคลนเงินทุนนั้น เกิดจากอุตสาหกรรมขนาดย่อมไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบและขาดหลักทรัพย์สินค้ำประกันเงินกู้ จึงไม่สามารถขอยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ได้ หรือถ้าจะกู้ได้ก็เป็นการกู้ชนิดเบิกเกินบัญชีซึ่งเป็นการกู้ระยะสั้นไม่เหมาะสมกับลักษณะการประกอบการอุตสาหกรรม

พรพีไล เลิศวิชา (1989) ชี้ให้เห็นว่า เมื่อมีการพูดถึง การกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค จะมีการนำเอาอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไปสู่ภูมิภาคและชนบท โดยการนำเงินทุน การจัดการ เทคโนโลยี และอาจจะรวมทั้งวัตถุดิบ ไปจากศูนย์กลาง เน้นการกระจายอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เพื่อจะหาเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นหลัก โดยมีได้คำนึงถึงตลาดในท้องถิ่นมากนัก ซึ่งปกติก็เป็นที่ทราบกันดีว่า ตลาดในท้องถิ่นก็มักมีขนาดที่จำกัด ผลก็คืออุตสาหกรรมที่กระจายออกไปไม่ได้เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นมากนัก ผลประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ ส่วนใหญ่ก็เป็นเพียงแรงงานราคาถูกหรือใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น ช่วยให้ท้องถิ่นมีโอกาสมี

รายได้จากการผลิตวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมด้วย ดังลักษณะของนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจสามที่ที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เช่น กรณีของลำพูน แหลมอบัง มาบตาพุด ซึ่งคนในท้องถิ่นเกือบจะไม่ได้ประโยชน์อะไร แม้แต่เป็นแรงงานราคาถูก เพราะมีการนำแรงงานจากภายนอกเข้ามาด้วย แต่โทษที่ได้รับคือ มลภาวะที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันกรณีที่ต้องถิ่นผลิตวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว ความสัมพันธ์ที่มีมักเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อกัน

ศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและประชาชน (2543: 11-37) รวบรวมปัญหาโดยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาหนี้สินส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น เกิดจากการบริหารจัดการธุรกิจลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงมากเกินไปเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้เงินโดยเบิกเงินเกินบัญชีซึ่งทำให้ใช้เงินกู้ได้ง่าย แต่ต้องเสียดอกเบี้ยสูง ทำให้มีต้นทุนในการดำเนินงานสูง ในขณะเดียวกันก็มีการนำเงินไปใช้ผิดประเภท เช่น การซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการเก็งกำไร โดยไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต ดังนั้นถ้าหากสาเหตุของปัญหามีลักษณะเช่นว่านี้ จุดเน้นในการแก้ไขจึงควรเป็นการบริหารจัดการที่ถูกต้อง แทนที่จะเน้นประเด็นอื่นๆ ที่อาจจะมี ความสำคัญรองลงมา เช่น เรื่องตลาด ทุน และเทคโนโลยีในการผลิต เป็นต้น โดยที่การจัดการบริหารธุรกิจในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาลงได้มาก อีกทั้งจะเป็นการช่วยปรับแก้ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศให้เป็นไปในแนวทางพัฒนาประเทศโดยรวมของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกทางหนึ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงปัจจัยที่ช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจชุมชน โดยทำการศึกษาในลักษณะ กรณีศึกษา (Case Study) โดยจะแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 2 แนวทาง คือ

3.1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวความคิด และข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาการประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ อันได้แก่ หนังสือ บทความ งานวิจัย เอกสารเผยแพร่ โดยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและการทำงานที่ข้อมูลที่ต้องการไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบในการศึกษาออกแบบและกำหนดวิธีวิจัยภาคสนาม

3.1.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Method) ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ อันได้แก่ กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

3.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งจะได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชน กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยใช้แบบสอบถาม

3.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากเอกสารซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมจากหนังสือทางวิชาการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์ รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง และการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

3.4 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่จะทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ แล้วเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม อันได้แก่ แหล่งที่มาของวัตถุดิบ การจัดจำหน่าย พนักงาน การวิจัยและพัฒนา

ส่วนที่ 2 เป็นหลักการบริหารที่สอดคล้องกับหลักการแบบเศรษฐกิจพอเพียง 13 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต
2. การกำหนดขนาดการผลิต
3. การวางระบบการขายเพื่อผลกำไรระยะสั้นและระยะยาวของธุรกิจ
4. ลักษณะความสัมพันธ์กับลูกค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแรงงานที่อยู่ในกระบวนการผลิต
5. การบริหารการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อ
6. การบริหารความเสี่ยงทางการตลาดและการจัดการผลิต
7. การปรับปรุงแผนการตลาดในระดับต่างๆ
8. การควบคุมสินค้าคงคลัง
9. การแก้ไขกระบวนการจัดซื้อ
10. การขยายงานฝ่าย/แผนกวิจัยพัฒนาในหน่วยงาน

11. การจัดทำแผนปฏิบัติการที่แก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ
12. วิธีดำเนินการเพื่อรักษาสภาพคล่อง
13. การแก้ไขงานส่งเสริมการขายที่ทำให้ผ่านวิกฤติมาได้

การทำความเข้าใจความหมายในการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับวิสาหกิจ ผู้วิจัยจึงนำข้อสรุปเจ็ดประการของพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงประทานไว้ในที่ต่างๆ คือ

1. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม นั่นคือ เทคโนโลยีที่มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ
2. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ
3. ไม่โลกเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
4. ชื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และแรงงาน
5. เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการ
7. เน้นการตอบสนองตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ เป็นหลัก

โดยให้ผู้ประกอบการเลือกตอบจากคำตอบในแต่ละข้อพร้อมคำถามแบบเปิดเพื่อให้ผู้ตอบอธิบายเหตุผลที่ตนเลือก โดยคำถามทั้งหมดเหล่านี้เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหา ดังนั้นการเลือกคำตอบของผู้ประกอบการจึงแสดงถึงพฤติกรรมที่องค์กรมีต่อการจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจะนำวัตถุประสงค์ที่ได้จากคำตอบมาวิเคราะห์ว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องต่อหลักการบริหารแบบเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด ในการวิเคราะห์หลักการบริหารจัดการแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการกำหนดประเด็นการซักถามและการให้คะแนนที่สามารถวัดความสัมพันธ์ได้อย่างมีเหตุผล ทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงวิธีการประยุกต์ที่มีการบริหารจัดการแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะช่วงวิกฤติเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ประกอบการที่สามารถฝ่าวิกฤติเศรษฐกิจมาได้นั้นได้อาศัยยุทธวิธีใดเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ดำเนินธุรกิจอยู่ได้โดยไม่ประสบปัญหา หรืออาจมีปัญหายูบ้าง แต่ก็สามารถแก้ไขให้ธุรกิจตนได้รับผลกระทบน้อยที่สุด และสามารถจัดการแก้ไขได้ในเวลาอันรวดเร็ว

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

การคำนวณดัชนีรวมที่ให้คะแนน A, B, C, D และ E ตามลำดับ

ระดับการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับ
ดีมาก	A
ดี	B
พอใช้ หรือ ผ่าน	C
ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ	D
ใช้ไม่ได้	E

การวัดระดับความสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จะใช้เกณฑ์การแบ่งอันดับ ออกเป็น 7 อันดับ

ระดับของปัญหา	อันดับ
มากที่สุด	1
มาก	2
ปานกลาง	3
น้อย	4
น้อยมาก	5
น้อยที่สุด	6
น้อยมากที่สุด	7

3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

3.7.1 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้แบบสอบถามเพื่อนำไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.7.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลตามเวลา และสถานที่ที่ได้กำหนดไว้

3.7.3 นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ แปลผล และสรุปผลการวิจัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาศึกษาการประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยให้ธุรกิจ อยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ และเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจชุมชน

การศึกษานี้ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มดีเหล็ก บ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยได้นำหลักการบริหารที่สอดคล้องกับ หลักการเศรษฐกิจพอเพียง 13 ลักษณะ ดังนี้

1. การปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต
2. การกำหนดขนาดการผลิต
3. การวางระบบการขายเพื่อผลกำไรระยะสั้นและระยะยาวของธุรกิจ
4. ลักษณะความสัมพันธ์กับลูกค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแรงงานที่อยู่ใน กระบวนการผลิต
5. การบริหารการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อ
6. การบริหารความเสี่ยงทางการตลาดและการจัดการผลิต
7. การปรับปรุงแผนการตลาดในระดับต่างๆ
8. การควบคุมสินค้าคงคลัง
9. การแก้ไขกระบวนการจัดซื้อ
10. การขยายงานฝ่าย/แผนกวิจัยพัฒนาในหน่วยงาน
11. การจัดทำแผนปฏิบัติการที่แก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ
12. วิธีดำเนินการเพื่อรักษาสภาพคล่อง
13. การแก้ไขงานส่งเสริมการขายที่ทำให้ผ่านวิกฤติมาได้

การทำความเข้าใจความหมายในการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับวิสาหกิจ ผู้วิจัยจึงนำข้อสรุปเจ็ดประการของพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรง ประทานไว้ในที่ต่างๆ คือ

1. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม นั่นคือ เทคโนโลยีที่มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ
2. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ
3. ไม่โลกเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
4. ชื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และแรงงาน
5. เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการ
7. เน้นการตอบสนองตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ เป็นหลัก

การศึกษาการประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่ช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังผลการศึกษา ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ดัชนีแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยให้อุตสาหกรรมที่ศึกษาในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 -2543

ความพยายามแก้ไขในเรื่องต่างๆ	ระดับ
1. การปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต	B-
2. การกำหนดขนาดการผลิต	B
3. การวางระบบการขายเพื่อผลกำไรระยะสั้นและระยะยาวของธุรกิจ	B
4. ลักษณะความสัมพันธ์กับลูกค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแรงงานที่อยู่ในกระบวนการผลิต	B+
5. การบริหารการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อ	B
6. การบริหารความเสี่ยงทางการตลาดและการจัดการผลิต	B
7. การปรับปรุงแผนการตลาดในระดับต่างๆ	B-
8. การควบคุมสินค้าคงคลัง	B
9. การแก้ไขกระบวนการจัดซื้อ	C+
10. การขยายงานฝ่าย/แผนกวิจัยพัฒนาในหน่วยงาน	B-
11. การจัดทำแผนปฏิบัติการที่แก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ	A-
12. วิธีดำเนินการเพื่อรักษาสภาพคล่อง	C
13. การแก้ไขงานส่งเสริมการขายที่ทำให้ผ่านวิกฤติมาได้	B

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้พยายามแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่สามารถทำได้ในระดับ A- มีอยู่เพียงเรื่องเดียว คือ แผนปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบงาน ระดับ B+ คือ การดำเนินธุรกิจกับลูกค้า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องและแรงงาน ระดับ B มีเจ็ดประการคือ การแก้ไขในด้านการผลิต การวางระบบขาย การบริหารการเงิน การบริหารความเสี่ยงและการจัดการผลิต การแก้ไขปัญหาสินค้าคงคลังและการส่งเสริมการขาย ส่วนที่อยู่ในระดับ B- มีอยู่สามประการคือ การปรับปรุงเทคโนโลยี การปรับปรุงแผนการตลาด และระดับ C ซึ่งหมายถึง พอใช้ได้ คือ การรักษาสภาพคล่อง

ตารางที่ 2 ดัชนีแสดงผลการวิเคราะห์การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	ร้อยละ
1. เทคโนโลยีที่ใช้ถูกหลักวิชาการ และมีราคาถูก	B
2. ขนาดการผลิตที่เหมาะสม	C+
3. ไม่เห็นผลกำไรระยะสั้นเป็นหลัก	C
4. ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และแรงงาน	C
5. เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์	C
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ	B
7. เน้นการขยายตัวจากตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ	C+
ค่าเฉลี่ย	C+

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนที่ได้จากการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจในภาพรวม ได้คะแนนระดับ C+ โดยวิสาหกิจนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับดี หรือมีผลการประเมิน B คือ แนวคิดเทคโนโลยีที่ใช้ถูกตามหลักวิชาการ และแนวคิดเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ มีผลการประเมินระดับ C+ หรือน่าพอใจระดับหนึ่ง คือ แนวคิดขนาดการผลิตที่เหมาะสม และแนวคิดเน้นการขยายตัวจากตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ และวิสาหกิจนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้คะแนนออกมาในระดับพอใช้ คือ ระดับ C ได้แก่ แนวคิดไม่เห็นผลกำไรระยะสั้นเป็นหลัก แนวคิดไม่เอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และแรงงาน และแนวคิดเน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 3 ท่านคิดว่า จะนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับวิสาหกิจชุมชนของท่านได้หรือไม่

ได้ (ร้อยละ)	เพราะ	ไม่ได้ (ร้อยละ)	เพราะ
90.8	เป็นแนวคิดที่ดีสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ลดต้นทุนการผลิต กิจการอยู่ได้นาน ทำให้ธุรกิจแข็งแกร่ง มั่นคง	9.2	ยังไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง เป็นธุรกิจที่เน้นกำไรเป็นหลัก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 90.8 เห็นว่า จะนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับวิสาหกิจชุมชนได้ เพราะ เป็นแนวคิดที่ดีสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ลดต้นทุนการผลิต กิจการอยู่ได้นาน ทำให้ธุรกิจแข็งแกร่ง มั่นคง และมีผู้เห็นว่า นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับวิสาหกิจชุมชนไม่ได้ เพียงร้อยละ 9.2 เพราะยังไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นธุรกิจที่เน้นกำไร

ตารางที่ 4 แสดงการใช้แนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะต่างๆ

สัดส่วนที่ออก ความเห็น (ร้อยละ)	สัดส่วนที่ไม่ ออกความเห็น (ร้อยละ)	ลักษณะการใช้
71.9	20.1	ประหยัด ลดปริมาณการใช้ที่ไม่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังความสามารถ ใช้เครื่องจักรและวัตถุดิบในประเทศ รักษาคุณภาพการผลิต ไม่หวังผลกำไรมากเกินไป

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามออกความเห็นร้อยละ 71.9 แสดงความเห็นของลักษณะการใช้แนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง คือ ประหยัด ลดปริมาณการใช้ที่ไม่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังความสามารถ ใช้เครื่องจักรและวัตถุดิบในประเทศ รักษาคุณภาพการผลิต ไม่หวังผลกำไรมากเกินไป

ตารางที่ 5 ความเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คือ มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ

เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ
96.4	ช่วยลดต้นทุนการผลิต ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเงินตรา ต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับ คุณภาพการใช้งานและ คุณภาพเทคโนโลยี เกิด ความมั่นคงในระยะยาว	3.6	ขึ้นอยู่กับประโยชน์การใช้งาน

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.4 เห็นว่า ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คือ มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการได้ เพราะช่วยลดต้นทุนการผลิต ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเงินตราต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับคุณภาพการใช้งานและคุณภาพเทคโนโลยี เกิดความมั่นคงในระยะยาว และร้อยละ 3.6 เห็นว่า ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คือ มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการไม่ได้ เนื่องจากขึ้นอยู่กับประโยชน์การใช้งาน

ตารางที่ 6 ความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ

เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ
96.9	ทำให้วิสาหกิจเติบโตอย่าง มั่นคง มีความเสี่ยงน้อย ควบคุมได้ง่าย ลดปัญหา เสียหายและการผิดพลาด	3.1	เน้นความต้องการของตลาด

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการได้ ร้อยละ 96.9 เพราะทำให้วิสาหกิจเติบโตอย่างมั่นคง มีความเสี่ยงน้อย ควบคุมได้ง่าย ลดปัญหาเสียหายและการผิดพลาด และเห็นว่า วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการไม่ได้ ร้อยละ 3.1 เพราะเน้นความต้องการของตลาด

ตารางที่ 7 ความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการผลิตที่ควรคำนึงถึงความมั่นคงในระยะยาวเป็นหลัก

เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ
91.5	เกิดความมั่นคง วิสาหกิจอยู่ได้นาน ทำให้ธุรกิจอยู่รอด ดำเนินต่อไปได้ เป็นหลักในการประกอบธุรกิจ ลดความเสียหายด้านการผลิต แก้ไขได้ทัน	8.5	เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงและเกิดความไม่แน่นอน ใช้เวลาในการขยายตัวมากเกินไป ต้องการขยายตัวในระยะสั้น ทำตามความต้องการของลูกค้า

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า วางแผนการผลิตที่ควรคำนึงถึงความมั่นคงในระยะยาวเป็นหลักได้ ร้อยละ 91.5 เพราะทำให้วิสาหกิจเกิดความมั่นคง วิสาหกิจอยู่ได้นาน ทำให้ธุรกิจอยู่รอด ดำเนินต่อไปได้ เป็นหลักในการประกอบธุรกิจ ลดความเสียหายด้านการผลิต แก้ไขได้ทันและเห็นว่า วางแผนการผลิตที่ควรคำนึงถึงความมั่นคงในระยะยาวเป็นหลักไม่ได้ ร้อยละ 8.5 เพราะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงและเกิดความไม่แน่นอน ใช้เวลาในการขยายตัวมากเกินไป ต้องการขยายตัวในระยะสั้น และต้องทำตามความต้องการของลูกค้า

ตารางที่ 8 ความเห็นเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการโดยไม่เอาัดเอาเปรียบ
ผู้บริโภค ไม่เอาัดเอาเปรียบแรงงานหรือลูกจ้าง รวมทั้งไม่เอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ เป็น
คุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ประกอบการ

เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ
99.4	ทำให้ลูกค้าไว้วางใจ ทำให้ ธุรกิจอยู่รอดในระยะยาว รักษาภาพพจน์ การมี ศีลธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดี ของผู้ประกอบการ สร้าง ความยุติธรรมกับทุกฝ่าย รับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับหลัก ISO	0.6	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ความซื่อสัตย์สุจริตในการ
ประกอบการโดยไม่เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค ไม่เอาัดเอาเปรียบแรงงานหรือลูกจ้าง รวมทั้งไม่เอา
เปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ประกอบการได้ ร้อยละ 99.4 เพราะทำให้
ลูกค้าไว้วางใจ ทำให้ธุรกิจอยู่รอดในระยะยาว รักษาภาพพจน์ การมีศีลธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดีของ
ผู้ประกอบการ สร้างความยุติธรรมกับทุกฝ่าย รับผิดชอบต่อสังคมสอดคล้องกับหลัก ISO และเห็น
ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการโดยไม่เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค ไม่เอาัดเอาเปรียบ
แรงงานหรือลูกจ้าง รวมทั้งไม่เอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ไม่เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของ
ผู้ประกอบการ ร้อยละ 0.6

ตารางที่ 9 ความเห็นเกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายหรือสามารถปรับเปลี่ยน
ผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของตลาด

เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	เพราะ
84.3	ทำให้ลูกค้าพอใจ เพิ่ม ทางเลือกให้มากขึ้น ลดความ เสี่ยงที่เกิดจากราคาลดลง สร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจ ในระยะยาว หากตลาดได้มาก ขึ้น สินค้าแข่งขันได้ เกิด ความยืดหยุ่นต่อการ เปลี่ยนแปลง	15.7	ไม่มีตลาดจำหน่าย ควบคุมยาก ไม่ทันการ เปลี่ยนแปลง ควรผลิต สินค้าเฉพาะด้านที่เป็น ความต้องการของตลาด คุณภาพการผลิตลดลง มาตรฐานลดลงอาจเกิด ความเสี่ยงได้

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายหรือสามารถปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ได้ง่าย ช่วยลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของตลาด ร้อยละ 84.3 เพราะทำให้ลูกค้าพอใจ เพิ่มทางเลือกให้มากขึ้น ลดความเสี่ยงที่เกิดจากราคาลดลง สร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจในระยะยาว หากตลาดได้มากขึ้น สินค้าแข่งขันได้ เกิดความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และเห็นว่า การผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายหรือสามารถปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ได้ง่าย ช่วยลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของตลาด ร้อยละ 15.7 เพราะไม่มีตลาดจำหน่าย ควบคุมยาก ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง ควรผลิตสินค้าเฉพาะด้านที่เป็นความต้องการของตลาด คุณภาพการผลิตลดลง มาตรฐานลดลงอาจเกิดความเสี่ยงได้

ตารางที่ 10 ความเห็นเกี่ยวกับหลักบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเน้นการขยายกิจการ การสะสมทุน
จากกำไร และผู้ออกหุ้นเพิ่มแทนการกู้ยืมจากบุคคลภายนอก

เห็นด้วย	เพราะ	ไม่เห็นด้วย	เพราะ
87.4	ไม่ก่อกวน ดอกเบี้ยต่ำ ลดต้นทุนการผลิต สร้างความมั่นคง เกิดความมั่นใจและปลอดภัย	12.6	เงินทุนน้อย จำเป็นต้องกู้ขึ้นอยู่กับการจัดการเศรษฐกิจ และการตลาด ดำเนินการได้ยาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับหลักบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเน้นการขยายกิจการ การสะสมทุนจากกำไร และผู้ออกหุ้นเพิ่มแทนการกู้ยืมจากบุคคลภายนอก ร้อยละ 87.4 เพราะไม่ก่อกวน ดอกเบี้ยต่ำ ลดต้นทุนการผลิต สร้างความมั่นคง เกิดความมั่นใจและปลอดภัย และไม่เห็นด้วยกับ หลักบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเน้นการขยายกิจการ การสะสมทุนจากกำไร และผู้ออกหุ้นเพิ่มแทนการกู้ยืมจากบุคคลภายนอก ร้อยละ 12.6 เพราะเงินทุนน้อย จำเป็นต้องกู้ ขึ้นอยู่กับการจัดการเศรษฐกิจ และการตลาด ดำเนินการได้ยาก

ตารางที่ 11 ความเห็นเกี่ยวกับตลาดว่า ควรเริ่มจากตลาดในท้องถิ่นก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ภูมิภาคและทั่วทั้งประเทศ หลังจากนั้นจึงขยายไปสู่ต่างประเทศหรือไม่

เห็นด้วย	เพราะ	ไม่เห็นด้วย	เพราะ
90.9	เกิดความมั่นคงในธุรกิจ ลดความเสี่ยงทางการเงินจากการขยายตัว สอดคล้องกับแนวทางธุรกิจที่ดำเนินอยู่ ตลาดท้องถิ่นเป็นตลาดที่แน่นอน ประกอบธุรกิจแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นรากฐานที่สำคัญในหลายด้าน ช่วยให้ชุมชนมีรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน	9.1	ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด เป็นธุรกิจส่งออกต่างประเทศขายได้เร็วกว่า สำคัญกว่า กำไรมากกว่า ท้องถิ่นมีกำลังซื้อน้อย

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า ควรเริ่มจากตลาดในท้องถิ่นก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ภูมิภาคและทั่วทั้งประเทศ หลังจากนั้นจึงขยายไปสู่ต่างประเทศ ร้อยละ 87.4 เพราะไม่ก่อกวน ดอกเบี้ยต่ำ ลดต้นทุนการผลิต สร้างความมั่นคง เกิดความมั่นใจและปลอดภัย และไม่เห็นด้วยกับการเริ่มจากตลาดในท้องถิ่นก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ภูมิภาคและทั่วทั้งประเทศ หลังจากนั้นจึงขยายไปสู่ต่างประเทศ ร้อยละ 9.1 เพราะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด เป็นธุรกิจส่งออกต่างประเทศขายได้เร็วกว่า สำคัญกว่า กำไรมากกว่า ท้องถิ่นมีกำลังซื้อน้อย

ตารางที่ 12 การได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานของรัฐมีมากน้อยเพียงใด

หน่วยงานของรัฐและแหล่งอื่นๆ	12.5
หน่วยงานของรัฐ	31.4
แหล่งอื่นๆ	40.4
ไม่เคยทราบ	14.6
ไม่มีความเห็น	1.1

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานของรัฐและแหล่งอื่นๆ ร้อยละ 12.5 ได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 31.4 ได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งอื่นๆ ร้อยละ 40.4 ไม่เคยทราบเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 14.6 และไม่มีความเห็น ร้อยละ 1.1

ตารางที่ 13 ดัชนีแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยให้สหกิจชุมชนที่ศึกษาผ่านวิฤติเศรษฐกิจ

ความพยายามแก้ไขปัญหในเรื่องต่างๆ	ระดับ
1. การปรับปรุงเทคโนโลยี	B
2. การแก้ไขด้านขนาดการผลิต	B
3. การวางระบบการขาย	B
4. การดำเนินธุรกิจลูกค้าธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และ แรงงาน	B+
5. การบริหารการเงิน	B
6. การบริหารความเสี่ยงทางการตลาดและการ จัดการผลิต	B
7. การปรับปรุงแผนการตลาด	B-
8. การควบคุมสินค้าคงคลัง	B
9. การแก้ไขกระบวนการจัดซื้อ	C+
10. งานวิจัยและพัฒนา	B
11. แผนปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบงาน	A-
12. การรักษาสภาพคล่อง	C-
13. การส่งเสริมการขาย	B
ภาพรวม	B

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัจจัยที่ช่วยให้สหกิจชุมชนที่ศึกษาผ่านวิฤติเศรษฐกิจ มีผลการวิเคราะห์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ B คือ การปรับปรุงเทคโนโลยี การแก้ไขด้านขนาดการผลิต การวางระบบการขาย การบริหารการเงิน การบริหารความเสี่ยงทางการตลาดและการจัดการผลิต การควบคุมสินค้าคงคลัง งานวิจัยและพัฒนา และการส่งเสริมการขาย ยกเว้นแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบงาน มีค่าอยู่ในระดับ A- การดำเนินธุรกิจลูกค้าธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และแรงงาน มีค่าอยู่ในระดับ B+ การปรับปรุงแผนการตลาด มีค่าอยู่ในระดับ B- การแก้ไขกระบวนการจัดซื้อ มีค่าอยู่ในระดับ C+ และการรักษาสภาพคล่อง มีค่าอยู่ในระดับ C-

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

ความพยายามแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ	ระดับ
1. เทคโนโลยีที่ใช้ถูกหลักวิชาการและมีราคาถูก	B
2. ขนาดการผลิตที่เหมาะสม	C+
3. ไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก	C
4. ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ผู้จำหน่ายวัตถุดิบและแรงงาน	C
5. เน้นผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	C
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ	B-
7. เน้นการขยายตัวจากตลาดท้องถิ่น ตลาดใน ภูมิภาค ตลาดในประเทศและตลาด ต่างประเทศ ตามลำดับ	C+

จากตารางที่ 14 พบว่า การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยพยายามนำมาแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ คือค่า C ได้แก่ ไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ผู้จำหน่ายวัตถุดิบและแรงงาน และเน้นผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ยกเว้นเทคโนโลยีที่ใช้ถูกหลักวิชาการและมีราคาถูก อยู่ในระดับดี คือมีค่า B นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่อง เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ มีค่าระดับ B- นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องขนาดการผลิต และเน้นการขยายตัวจากตลาดท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ มีค่าอยู่ในระดับ C+

ตารางที่ 15 ลำดับความสำคัญของคำตอบในประเด็นต่างๆของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง	ลำดับ
1. เทคโนโลยีที่ใช้ถูกหลักวิชาการและมีราคาถูกลง	1
2. ขนาดการผลิตที่เหมาะสม	2
3. ไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก	5
4. ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ผู้จำหน่ายวัตถุดิบและแรงงาน	4
5. เน้นผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	6
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ	3
7. เน้นการขยายตัวจากตลาดท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ	7

จากตารางที่ 15 พบว่า วิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในสามลำดับแรก คือ เทคโนโลยีที่ใช้ถูกหลักวิชาการและมีราคาถูกลง วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ และเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำโดยใช้ทุนเป็นหลัก ส่วนการไม่เอาเปรียบผู้บริโภค จะอยู่ในลำดับสี่ และการดำเนินธุรกิจโดยไม่เน้นกำไรระยะสั้น เป็นลำดับห้า และการเน้นผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเน้นการขยายตัวจากตลาดท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ จะอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา เรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงปัจจัยที่ช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจชุมชน

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่ผ่านวิกฤติทางเศรษฐกิจมาได้ มีวิธีการจัดการแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งส่วนใหญ่มีการนำมาใช้ได้ดี และมีประสิทธิภาพในระดับดี ทั้งในเรื่องแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบงาน การดำเนินธุรกิจอย่างสอดคล้องกับลูกค้า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องและแรงงาน การแก้ไขในด้านการผลิต การวางระบบขาย การบริหารการเงิน การบริหารความเสี่ยงและการจัดการผลิต การแก้ไขปัญหาสินค้าคงคลังและการส่งเสริมการขาย การปรับปรุงเทคโนโลยี การปรับปรุงแผนการตลาด และระดับพอใช้ได้ คือ การรักษาสภาพคล่อง

ในการดำเนินธุรกิจตามปกติ วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้กำหนดไว้ในเจดิลักษณะ คือแนวคิดเทคโนโลยีที่ใช้ถูกตามหลักวิชาการ แนวคิดเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ แนวคิดขนาดการผลิตที่เหมาะสม แนวคิดเน้นการขายตัวจากตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ แนวคิดไม่เห็นผลกำไรระยะสั้นเป็นหลัก แนวคิดไม่เอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และแรงงาน และแนวคิดเน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับแนวคิดเทคโนโลยีที่ใช้ถูกตามหลักวิชาการ และแนวคิดเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำค่อนข้างมาก สำหรับแนวคิดเรื่องขนาดการผลิตที่เหมาะสม ได้ค่าในระดับพอใช้ เป็นการสะท้อนถึงการผสมผสานความคิดระหว่างเน้นความสามารถในการจัดการกับขนาดการผลิตที่ดีที่สุด ถึงแม้วิสาหกิจชุมชนจะเห็นด้วยกับการไม่เน้นทำกำไรระยะสั้น แต่ก็อาจมีความรู้สึกว่า การแสวงหากำไรเมื่อมีโอกาสเพื่อขยายกิจการให้โตเร็วขึ้น ก็เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับแนวคิดเน้น

เน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ ข้อนี้เป็นข้อที่ยากในการที่จะปฏิบัติได้จริง เพราะหากวิสาหกิจชุมชนนั้น มีขนาดไม่ใหญ่พอที่จะจัดการผลิตในลักษณะของกลุ่มวิสาหกิจที่กระจายผลผลิตให้มีความหลากหลายได้ ในขณะที่ขนาดของวิสาหกิจชุมชนไม่ใหญ่นัก ส่วนแบ่งของตลาดก็เล็ก ความเสี่ยงในเรื่องของอุปสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปก็มีไม่มาก และหลายแห่งอาจจะผลิตตามคำสั่งซื้อก็มี ดังนั้น ความจำเป็นที่จะต้องผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายหรือความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์จึงอาจมีไม่มากนัก

ภาวะหลังวิกฤติเศรษฐกิจ การเน้นการขยายตัวในระยะสั้นจากการแสวงหากำไรยังเป็นประเด็นที่วิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ใช้เป็นจุดเน้น แต่หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่วิสาหกิจชุมชนใช้ปฏิบัติก็คือ การใช้เทคโนโลยีที่มีราคาถูก และมีการดัดแปลงเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาใช้ให้เหมาะสมกับการผลิตภายในประเทศ และอีกส่วนหนึ่งที่เป็นจุดเน้นก็คือ การบริหารความเสี่ยงต่ำ

จากผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบคำถามเข้าใจความหมายบางประการของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง แต่มีอีกส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วย จะไม่เห็นด้วยกับหลักการบริหารความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากต้องการขยายตัวเร็ว และอีกส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับหลักการซื่อสัตย์สุจริตในการทำธุรกิจ เพราะเห็นว่า การทำธุรกิจแบบตรงไปตรงมาโดยไม่เอาเปรียบใครนั้น จะทำให้ธุรกิจอยู่ได้ยากลำบาก

โดยสรุป ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ถ้าไม่เห็นด้วยก็เพราะ ขึ้นอยู่กับประโยชน์การใช้งาน ในเรื่อง การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่เห็นด้วย ที่ไม่เห็นด้วยก็เห็นว่า ต้องพิจารณาตลาดและสถานการณ์การแข่งขัน ประกอบกับจะต้องก้าวให้ทันโลกธุรกิจสากล

แต่เมื่อถึงประเด็นการวางแผนการผลิตที่ควรคำนึงถึงความมั่นคงในระยะยาวเป็นหลัก สัดส่วนไม่เห็นด้วยเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการขยายตัวเร็ว เนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์ในอนาคตได้ จำเป็นต้องทำให้มีกำไรเร็วเพื่อขยายกิจการและสร้างความมั่นคงของกำไรในระยะยาว

ในด้านของความซื่อสัตย์สุจริต มักไม่มีอุตสาหกรรมได้แย้ง แต่ในส่วนที่ต้องการสะท้อนความคิดของคนแบบตรงไปตรงมา ก็ชี้ให้เห็นว่าธุรกิจจะอยู่ไม่รอด

ส่วนเรื่องของการผลิตสินค้าที่หลากหลายนั้น เป็นข้อที่มีสัดส่วนไม่เห็นด้วยสูงที่สุด ส่วนใหญ่ก็คงเป็นเพราะ ขนาดธุรกิจไม่เอื้ออำนวยให้ทำเช่นนั้น โดยมีข้อเสนอแนะว่า ไม่มีตลาดจำหน่าย ควบคุมยาก ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง ควรผลิตสินค้าเฉพาะด้านที่เป็นความต้องการของตลาด คุณภาพการผลิตลดลง มาตรฐานลดลงอาจเกิดความเสี่ยงได้

ส่วนเรื่องการบริหารความเสี่ยงต่ำโดยเน้นการขยายกิจการ การสะสมทุนจากกำไร และผู้ถือหุ้นเพิ่มแทนการกู้ยืมจากบุคคลภายนอกนั้น ผลที่ได้คือ หากวิสาหกิจมีขนาดใหญ่มากขึ้น จำเป็นต้องมีการลงทุนเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องพึ่งพาสถาบันการเงินนอก เนื่องจากเงินทุนน้อย จำเป็นต้องกู้ยืมอยู่กับสถานการณ์ เศรษฐกิจ และการตลาด ดำเนินการได้ยาก

ส่วนในเรื่องสุดท้าย ที่เน้นการขยายตัวจากตลาดในท้องถิ่นก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ภูมิภาคและทั่วทั้งประเทศ หลังจากนั้นจึงขยายไปสู่ต่างประเทศ สัดส่วนการไม่เห็นด้วย มีบ้าง โดยให้เหตุผลว่า ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด เป็นธุรกิจส่งออกต่างประเทศขายได้เร็วกว่า สำคัญกว่า กำไรมากกว่า ท้องถิ่นมีกำลังซื้อน้อย

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่ผ่านวิกฤติทางเศรษฐกิจมาได้ มีวิธีการจัดการแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งส่วนใหญ่มีการนำมาใช้ได้ดี และมีประสิทธิภาพในระดับดี ทั้งในเรื่องแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับระบบงาน การดำเนินธุรกิจอย่างสอดคล้องกับลูกค้า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องและแรงงาน การแก้ไขในด้านการผลิต การวางระบบขาย การบริหารการเงิน การบริหารความเสี่ยงและการจัดการผลิต การแก้ไขปัญหาสินค้าคงคลังและการส่งเสริมการขาย การปรับปรุงเทคโนโลยี การปรับปรุงแผนการตลาด และระดับพอใช้ได้ คือ การรักษาสภาพคล่อง

ในการดำเนินธุรกิจตามปกติ วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้กำหนดไว้ในเจดลัษณะ คือแนวคิดเทคโนโลยีที่ใช้ถูกตามหลักวิชาการ แนวคิดเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ แนวคิดขนาดการผลิตที่เหมาะสม แนวคิดเน้นการขยายตัวจากตลาดในท้องถิ่น ตลาดในภูมิภาค ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ตามลำดับ แนวคิดไม่เห็นผลกำไรระยะสั้นเป็นหลัก แนวคิดไม่เอาเปรียบผู้บริโภค, ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และแรงงาน และแนวคิดเน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับแนวคิดเทคโนโลยีที่ใช้ถูกตามหลักวิชาการ และแนวคิดเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำค่อนข้างมาก สำหรับแนวคิดเรื่องขนาดการผลิตที่เหมาะสม ได้ค่าในระดับพอใช้ เป็นการสะท้อนถึงการผสมผสานความคิดระหว่างเน้นความสามารถในการจัดการกับขนาดการผลิตที่ดีที่สุด ถึงแม้วิสาหกิจชุมชนจะเห็นด้วยกับการไม่เน้นทำกำไรระยะสั้น แต่ก็อาจมีความรู้สึกว่า การแสวงหากำไรเมื่อมีโอกาสเพื่อขยายกิจการให้โตเร็วขึ้น ก็เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับแนวคิดเน้นเน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ ข้อนี้เป็นข้อที่ยากในการที่จะปฏิบัติได้จริง เพราะหากวิสาหกิจชุมชนนั้น มีขนาดไม่ใหญ่พอที่จะจัดการผลิตในลักษณะของกลุ่มวิสาหกิจที่กระจายผลผลิตให้มีความหลากหลายได้ ในขณะที่ขนาดของวิสาหกิจ

ชุมชนไม่ใหญ่นัก ส่วนแบ่งของตลาดก็เล็ก ความเสี่ยงในเรื่องของอุปสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปก็มีไม่มาก และหลายแห่งอาจจะผลิตตามคำสั่งซื้อก็มี ดังนั้น ความจำเป็นที่จะต้องผลิตภักดิ์ที่หลากหลายหรือความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์จึงอาจมีไม่มากนัก

ภาวะหลังวิกฤติเศรษฐกิจ การเน้นการขยายตัวในระยะสั้นจากการแสวงหากำไรยังเป็นประเด็นที่วิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ใช้เป็นจุดเน้น แต่หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่วิสาหกิจชุมชนใช้ปฏิบัติก็คือ การใช้เทคโนโลยีที่มีราคาถูก และมีการดัดแปลงเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาใช้ให้เหมาะสมกับการผลิตภายในประเทศ และอีกส่วนหนึ่งที่เป็นจุดเน้นก็คือ การบริหารความเสี่ยงต่ำ

จากผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบคำถามเข้าใจความหมายบางประการของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง แต่มีอีกส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วย จะไม่เห็นด้วยกับหลักการบริหารความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากต้องการขยายตัวเร็ว และอีกส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับหลักการซื้อสัตย์สุจริตในการทำธุรกิจ เพราะเห็นว่า การทำธุรกิจแบบตรงไปตรงมาโดยไม่เอาเปรียบใครนั้น จะทำให้ธุรกิจอยู่ได้ยากลำบาก

5.3 ข้อค้นพบ

การศึกษา เรื่อง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มดีเหล็กบ้านร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ครั้งนี้ พบว่า การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมากกว่า อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ วิสาหกิจชุมชนควรเน้นการบริหารจัดการที่มีความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องรีบร้อนหวังรวยตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นั่นคือ มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ ไม่โลภจนเกินไป และไม่เน้นกำไรระยะสั้น เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ในทางตรงกันข้าม วิสาหกิจชุมชนที่สามารถผ่านวิกฤติเศรษฐกิจมาได้ ล้วนมีจุดเน้นร่วมกันตรงกันใน สามประเด็นหลัก คือ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการและเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินความสามารถในการบริหารจัดการ

5.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

5.4.1 ในการศึกษาครั้งต่อไป สำหรับผู้ที่สนใจจะวิเคราะห์รายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประวัติ ความเป็นมา โครงสร้างทางการเงิน การผลิตและการจัดการ จะนำไปสู่ความสามารถในการอธิบายว่า เหตุใด วิสาหกิจชุมชนต่างๆ จึงได้ประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะที่ต่างกันได้ในระดับหนึ่ง

5.4.2 ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะแบ่งลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจนเป็น แก่นลักษณะ โดยเพิ่มเข้าไปอีกสองข้อ คือ จะต้องใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมี ประสิทธิภาพสูงสุด และเน้นการจ้างงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่เอาเทคโนโลยีมาแทน แรงงาน ยกเว้นในกรณีที่เกิดความเสียหายให้ตัวผลิตภัณฑ์

บรรณานุกรม

- ทวี บุตรสุนทร. 2543. SMEs กับปัจจัยความสำเร็จในปัจจุบันและอนาคต. สัมมนาวิชาการ SMEs 62 ปี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 18 พฤศจิกายน
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2541. พระราชดำรัส: คู่มือการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชนและทฤษฎีใหม่ สำนักงานจัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์ สำนักงานจัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ บริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด(มหาชน)
- ราชกิจจานุเบกษา. 2543. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 เล่ม 117 ตอนที่ 9ก. 17 กุมภาพันธ์.
- ไว จามรมาน. 2542. บรรณานิต์ศน์ศึกษา: งานวิจัยอุตสาหกรรมขนาดกลางย่อมของญี่ปุ่นและไทยในทศวรรษที่ 60-80. วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับพิเศษ SMEs, 2 มีนาคม
- สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย. 2542. การส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมและการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค. วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับพิเศษ SMEs, 2 มีนาคม.
- สาธิต ศิริรังคมานนท์. 2543. SMEs กับปัจจัยความสำเร็จในปัจจุบันและอนาคต. เอกสารประกอบคำบรรยาย ชุดที่ 2 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 20 ตุลาคม.
- อภิชัย พันธเสน. 2539. พัฒนาชนบทไทย: สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการพัฒนา. มุลนิธิภูมิปัญญาด้วยความร่วมมือของสำนักงานสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อภิชัย พันธเสน. 2542. เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์. วารสาร ธ.ก.ส.ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 (เม.ย.-ก.ค. 43), หน้า 5-31.

Lertwicha, Pornpilai. 1989. State of small Scale Industry in Thailand. Rural
News vol.4 No.1, Jan-March

